

บทที่ 4 วิธีการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้นั้น ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับความเสมอภาคตามระบอบเสรีประชาธิปไตย ของข้าราชการตำรวจนครบาลที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามสถานีตำรวจต่าง ๆ และขณะเดียวกันการศึกษานี้จะวัดความเสมอภาคตามระบอบเสรีประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ในสังคมตามความเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การเก็บข้อมูลกระทำโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากตำรา ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับประสบการณ์ของผู้วิจัย นำแนวคิดมาสร้างแบบสอบถามตามหลักวิชาการ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนในการศึกษาวิจัยดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาทฤษฎี แนวคิดของนักคิด นักปรัชญาและนักวิชาการ จากตำราต่าง ๆ และทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับประสบการณ์ในอาชีพตำรวจของผู้วิจัย เพื่อให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคตามระบอบเสรีประชาธิปไตยที่ชัดเจนเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์และขอบเขตที่จะทำการวิจัย

2. เนื่องจาก ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานในการวิจัย เกี่ยวข้องกับระดับตำแหน่งของข้าราชการตำรวจนครบาล มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความเสมอภาคตามระบอบเสรีประชาธิปไตยของข้าราชการตำรวจนครบาล และข้าราชการตำรวจนครบาล

ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามสถานีตำรวจต่าง ๆ นั้น มียศและตำแหน่งอยู่หลายระดับ ซึ่งการ
 จำแนกระดับตำแหน่งของข้าราชการตำรวจนครบาลในการวิจัย ได้แบ่งระดับตำแหน่ง
 ออกเป็น 3 ระดับ คือ กลุ่มชั้นประทวนและพลตำรวจ กลุ่มรองสารวัตร และกลุ่ม
 สารวัตรจนถึงผู้กำกับการ เมื่อได้แบบสอบถามแล้วจึงนำไปทดสอบกับกลุ่มทดลองซึ่ง
 เป็นข้าราชการตำรวจนครบาลที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามสถานีตำรวจ ตามกลุ่มที่แบ่งตาม
 ระดับตำแหน่ง กลุ่มละ 20 คน

3. เมื่อได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มทดลองแล้ว จึงนำมาพิจารณาหา
 ข้อบกพร่องของเนื้อหาและข้อคำถาม แล้วมาทำการปรับปรุงแก้ไข

4. เมื่อได้แบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุง เรียงลำดับข้อและปรับปรุงข้อความ
 จนสมบูรณ์แล้ว ก็จะนำไปสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ต้องการศึกษาต่อ
 ไป

แบบสอบถามที่ใช้ในการทดสอบ

แบบสอบถามที่ใช้ในการทดสอบ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติสนับสนุนหลักการความเสมอภาคใน
 ระบอบเสรีประชาธิปไตยของตำรวจนครบาล จำแนกเป็นตอนดังนี้ คือ

1. ทัศนคติสนับสนุนหลักการความเสมอภาคตามระบอบเสรีประชาธิปไตย
 ในด้านการเมือง คือ คำถามข้อที่ 1.1 ข้อที่ 2.1 ข้อที่ 3.1 ข้อที่ 4.1 ข้อที่ 4.3
 ข้อที่ 5.1

2. ทัศนคติสนับสนุนหลักการความเสมอภาคตามระบอบเสรีประชาธิปไตย
 ในด้านสิทธิของพลเมือง คือ คำถามข้อที่ 6.1 ข้อที่ 7.1 ข้อที่ 8.1 ข้อที่ 9.1 ข้อ
 ที่ 10.1

3. ทัศนคติสนับสนุนหลักการความเสมอภาคตามระบอบเสรีประชาธิปไตย
 ในด้านความเท่าเทียมกันต่อหน้ากฎหมาย คือ คำถามข้อที่ 11.1 ข้อที่ 12.1 ข้อที่
 13.1 ข้อที่ 14.1 ข้อที่ 15.1

4. ทักษะทัศนับสนุนการปกครองโดยกฎหมาย (นิติรัฐ) คือ คำถาม
ข้อที่ 16.1

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดวิถีชีวิตที่บ่งชี้ความเสมอภาคตามระบอบเสรีประ
ชาธิปไตย ในสังคมตามที่สำรวจเห็น ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. วิถีชีวิตที่บ่งชี้ความเสมอภาคตามระบอบเสรีประชาธิปไตยในสังคม
ตามที่สำรวจเห็น ด้านการเมือง คือ คำถามข้อที่ 1.2 ข้อที่ 2.2 ข้อที่ 3.2 ข้อที่ 4.2
ข้อที่ 4.4 ข้อที่ 5.2
2. วิถีชีวิตที่บ่งชี้ความเสมอภาคตามระบอบเสรีประชาธิปไตยในสังคม
ตามที่สำรวจเห็น ด้านสิทธิของพลเมือง คือ คำถามข้อที่ 6.2 ข้อที่ 7.2 ข้อที่ 8.2 ข้อ
ที่ 9.2 ข้อที่ 10.2
3. วิถีชีวิตที่บ่งชี้ความเสมอภาคตามระบอบเสรีประชาธิปไตยในสังคม
ตามที่สำรวจเห็น ด้านความเท่าเทียมกันต่อหน้ากฎหมาย คือ คำถามข้อที่ 11.2 ข้อที่
12.2 ข้อที่ 13.2 ข้อที่ 14.2 ข้อที่ 15.2
4. วิถีชีวิตที่บ่งชี้การสนับสนุนการปกครองโดยกฎหมาย(นิติรัฐ) ใน
สังคมตามที่สำรวจเห็น ด้านความเท่าเทียมกันต่อหน้ากฎหมาย คือ คำถามข้อที่ 16.2

แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะวัดทัศนคติในการ
สนับสนุนหลักการความเสมอภาคในระบอบเสรีประชาธิปไตย โดยหาความสัมพันธ์
ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ กับทัศนคติสนับสนุนหลักการความเสมอภาคในระบอบ
เสรีประชาธิปไตย ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร และในคำถามแนวเดียวกันนั้น จะวัด
ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สำรวจ ที่มองสภาพสังคมเกี่ยวกับเรื่องความเสมอภาคใน
ระบอบเสรีประชาธิปไตย โดยจะสร้างเป็นแบบ rating scale ตามวิธี Likert โดยให้
น้ำหนักความสำคัญ ซึ่งจะให้คะแนนดังนี้ คือ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” มีค่าเท่ากับ 5 “เห็น
ด้วย” มีค่าเท่ากับ 4 “ไม่แน่ใจ” มีค่าเท่ากับ 3 “ไม่เห็นด้วย” มีค่าเท่ากับ 2 “ไม่เห็น
ด้วยอย่างยิ่ง” มีค่าเท่ากับ 1

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำมาหาลักษณะสำคัญของข้อมูล เพื่อวัดทัศนคติที่สนับสนุนหลักการความเสมอภาคในระบอบเสรีประชาธิปไตย และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการสนับสนุนหลักการความเสมอภาคในระบอบเสรีประชาธิปไตยของข้าราชการตำรวจนครบาล นอกจากนี้ยังจะนำเอาลักษณะสำคัญของข้อมูลในส่วนของทัศนคติมาเปรียบเทียบกับลักษณะสำคัญของข้อมูลในส่วนของความคิดเห็นที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมองสังคมในสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับความเสมอภาค เพื่อดูว่าตรงกันหรือไม่อย่างไร

ในการคำนวณหาค่าทางสถิตินั้น ผู้วิจัยจะใช้การคำนวณ โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส.พี.เอส.เอส.(SPSS) ในการคำนวณหาค่าต่าง ๆ ในการวิจัย

การกำหนดตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยทางสังคม

- อายุ
- การศึกษา
- การศึกษาเพิ่มเติม
- ระดับตำแหน่งและยศ
- อาชวราชการ
- ภูมิลำเนาทางครอบครัว

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

- รายได้ต่อเดือนของครอบครัว
- การมียานพาหนะส่วนตัว

ปัจจัยทางการเมือง

- ความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง

ตัวแปรตาม

- ทัศนคติสนับสนุนหลักการความเสมอภาคในระบอบเสรีประชาธิปไตย

ประชากรเป้าหมายและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรเป้าหมายที่ต้องการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการตำรวจนครบาล ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามสถานีตำรวจต่าง ๆ ซึ่งมีจำนวนมากกว่าทั้งสิ้น 14,281 นาย¹ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงต้องมีการสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการศึกษา โดยการศึกษานั้นจะทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างแบบผสม(multistate Sample) คือ เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบแยกกลุ่ม(stratified random sampling)และสุ่มตัวอย่างแบบขุมรวม(cluster sample)

การสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างแบบแยกกลุ่มนั้น ก็เพื่อประโยชน์ในการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรบางตัว เพราะสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดระดับตำแหน่งของข้าราชการตำรวจเป็นตัวแปรตัวหนึ่ง ซึ่งระดับตำแหน่งของข้าราชการตำรวจนครบาลในแต่ละระดับนั้น มีจำนวนแตกต่างกันมาก โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มของระดับตำแหน่งไว้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มชั้นประทวนและพลตำรวจซึ่งมีจำนวนมากที่สุด 12,052 นาย รองลงมาได้แก่กลุ่มระดับรองสารวัตร มีจำนวน 1,410 นาย และน้อยที่สุดได้แก่กลุ่มระดับสารวัตรถึงผู้กำกับการ มีจำนวน 819 นาย² ซึ่งการแบ่งกลุ่มดังกล่าวผู้วิจัยได้อาศัยอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติมาเป็นตัวแบ่ง ซึ่งระดับชั้นประทวนและพลตำรวจ มีการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงโดยรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา ระดับรองสารวัตรมีการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติเบื้องต้น รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาและควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายหรือคำสั่งนั้น ๆ ส่วนระดับสารวัตรถึงผู้กำกับการมีการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะหัวหน้าแผนกหรือหัวหน้าหน่วย ซึ่งต้องกำหนดนโยบายและวางแผนสั่งการในการปฏิบัติต่าง ๆ

¹ ข้อมูล จาก แผนกทะเบียนพล กองกำกับการกำลังพล กองบังคับการข้าราชการ กองบัญชาการตำรวจนครบาล เมื่อ 6 พฤศจิกายน 2539

² ข้อมูล จากที่เดียวกัน

เนื่องจากจำนวนข้าราชการตำรวจนครบาล ในแต่ละกลุ่มข้างต้นมีจำนวนแตกต่างกันมาก หากจะทำการสุ่มตัวอย่างทั่วไปจากประชากรทั้งหมด จะทำให้โอกาสที่กลุ่มชั้นประทวนและพลตำรวจเข้ามาเป็นกลุ่มตัวอย่างมากหรือเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยขณะเดียวกัน อาจจะได้กลุ่มระดับสารวัตรถึงผู้กำกับการเป็นกลุ่มตัวอย่างเพียง 2-3 คน หรืออาจจะได้เป็นกลุ่มตัวอย่างเลย การสุ่มตัวอย่างจึงต้องแบ่งกลุ่มไว้ก่อนแล้ว สุ่มจากกลุ่มนั้น ๆ นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยการแบ่งกลุ่มข้าราชการตำรวจนครบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ตามสถานีตำรวจเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มระดับชั้นประทวนและพลตำรวจ กลุ่มระดับรองสารวัตร กลุ่มสารวัตรถึงผู้กำกับการ แล้วสุ่มตัวอย่างออกมาจากกลุ่มแต่ละกลุ่ม แล้วจึงนำมาทำการวิจัย

อย่างไรก็ตามการสุ่มตัวอย่างมาจากประชากรในแต่ละกลุ่ม อาจเกิดปัญหาในการไปเก็บข้อมูล เนื่องจากจำนวนข้าราชการตำรวจนครบาลมีมากและกระจายอยู่ตามสถานีตำรวจต่าง ๆ จำนวนถึง 82 สถานี เมื่อทำการสุ่มและได้กลุ่มตัวอย่างมาแล้ว กลุ่มตัวอย่างก็จะอยู่กระจัดกระจายอยู่เต็มพื้นที่กรุงเทพมหานคร อาจมีกลุ่มตัวอย่างอยู่ทุกสถานีในเขตกรุงเทพมหานคร บางสถานีก็อาจจะมีกลุ่มตัวอย่างอยู่เพียง 1-2 คน ซึ่งเป็นการลำบากและสิ้นเปลืองในการเดินทางไปเก็บข้อมูล การสุ่มเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมไม่สิ้นเปลืองจึงต้องพิจารณาใช้การสุ่มตัวอย่างแบบรวมรวม (cluster sample) กล่าวคือ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ได้แบ่งพื้นที่รับผิดชอบออกเป็น 3 กองบังคับการ คือ กองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครเหนือ กองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครใต้ และกองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกทำการสุ่มตัวอย่าง โดยเลือกสถานีจากกองบังคับการต่าง ๆ แล้วเลือกข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนั้น ๆ เพื่อนำมาวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เลือกสถานีตำรวจจากกองบังคับการต่าง ๆ กองบังคับการละ 5 สถานี โดยวิธีการจับฉลากชื่อสถานี

2. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบกับข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจต่าง ๆ ที่ได้จับฉลากคัดเลือกไว้ โดยไม่เจาะจงว่าเป็นใคร ทุกคนในสถานีมีโอกาสจะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยสอบถามกลุ่มชั้นประทวน

และพลตำรวจ กลุ่มรองสารวัตร และกลุ่มสารวัตรถึงผู้กำกับการ ในสถานีที่คัดเลือกไว้ กลุ่มละ 6 นาย ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกองบังคับการ กลุ่มละ 30 นาย รวมทั้งเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาลรวมกลุ่มละ 90 นาย รวมตัวอย่างทั้งหมด 270 นาย

ปัญหาข้อขัดข้องในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อขัดข้องบางประการ ในเรื่องของการเก็บข้อมูล เนื่องจากข้าราชการตำรวจในสถานีต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีงานมากและไม่ค่อยมีเวลา อีกทั้งการทำงานแบ่งเป็นผลัด ไม่ได้ทำงานในเวลาเดียวกันทุกคน โดยเฉพาะระดับรองสารวัตร และระดับสารวัตรถึงผู้กำกับการ ในแต่ละสถานีซึ่งมีจำนวนน้อย การที่จะแจกแบบสอบถามและติดตามแบบสอบถามกลับคืนให้ได้ครบตามจำนวนที่ตั้งไว้ จึงค่อนข้างใช้เวลามากกว่าที่คาดไว้มาก แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยก็ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนนายตำรวจที่รู้จักคุ้นเคย หรือผู้บังคับบัญชาในสถานีตำรวจต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดี จนสามารถแจกแบบสอบถามและติดตามกลับมาได้จนครบจำนวนที่ต้องการเพื่อใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย